

ване становище. Та, нажаль, вона його не має, бо дехто боїться, щоб часом іншомовні не скривдилися, що їх переслідують, а мільйони наших братів в Російській федерації не мають ні однієї школи за державні кошти, хоча наші поселенці платять податки як усі й мають на це священне право. Отож на біоетичних заходах наша жива мова повинна мати пріоритетне – перше місце.

ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ

*Кацігіна Т.П., Кузнєцова Т.В., Лагутенко О.Т.
НПУ імені М.П. Драгоманова*

Поняття „екологічна культура” існує в різних формах, з іншими результатами та наслідками відколи виникло людство, воно багатовимірне та неоднозначне. Не існує однієї моделі цього поняття, але в тих державах, де екологічна культура формувалась під впливом закону, спостерігається оздоровлення суспільства, подовження тривалості життя та інші позитивні зрушення.

Екологічна культура – відносно самостійна частина загальної культури, система загальнонаціональних і загальнолюдських цінностей, яка відображає та визначає характер відносин між суспільством, людиною та природою в процесі створення матеріальних і духовних цінностей. Розвиток екологічної культури реалізується через систему екологічної освіти, виховання та інформування.

Вирішення цих проблем на сучасному етапі неможливе без формування екологічного мислення та екологічної культури, які б включали любов до природи, розуміння вичерпності ресурсів, відповідальність за збереження природи для наступних поколінь.

Тобто екологічне виховання та освіта повинні сприяти формуванню в населення активної екологічної життєвої позиції та проходити певні етапи набуття знань і навичок:

- елементарне вивчення організації природи. Це найбільш простий вид навчання, який можна застосовувати в дошкільних закладах, початковій та середній школі;
- вивчення взаємодії в природі, її значення в збереженні екосистем. Розвиток ідеї збереження природи, захист зникаючих видів, збереження пам’яток природи. Цей етап характерний для всіх класів школи;
- вивчення зв’язків природного середовища з людським суспільством, вплив збереження екосистем на його користь. Розвиваються ідеї управління екосистемами, відновлення природних ресурсів. Цей етап застосовується для старших класів шкіл, студентів університетів;
- вивчення дисципліни з охорони навколишнього середовища. Цей

етап використовується для студентів спеціалізованих університетів і викладачів [1].

Об'єктивна реальність сама по собі автоматично не формує екологічну особистість. Необхідно екологічне оволодіння змістом екологічної культури кожною людиною, початковим етапом якого є дитинство. Саме в цьому віці закладаються основи світогляду людини, його ставлення до навколишнього світу.

Ефективне вирішення задачі формування екологічної культури молоді можливе на основі класичного підходу до цієї проблеми в контексті сучасних умов до екологізації освіти [3].

1. Наочність. Сприйняттю дитини належить пропонувати наочні зразки того, як дорослі впевнено та відповідально здійснюють оцінку екологічного стану довкілля та приймають заходи щодо покращення його стану. Чим більше таких прикладів сприймає дитина, тим більше шансів, що в їх свідомості така поведінка вкоріниться як норма.

2. Трудові навички. Виховання навичок трудової діяльності необхідно наповнювати екологічним змістом: економія матеріалів, бережливе використання природних ресурсів, творчий підхід до повернення повторного життя речам тощо.

3. Єдність з природою. Всі природні об'єкти, які знаходяться на території і в приміщеннях садків, шкіл, вузів повинні допомагати залученню молоді до основ екологічної культури. На прилеглих територіях мають бути ретельно підібрані та розміщені види дерев і чагарників, з тим щоб демонструвати видове різноманіття та максимально забезпечувати захист від шуму та пилу, заохочувати птахів тощо. Підбір живих об'єктів в середині приміщень і догляд за ними слід організовувати таким чином, щоб зацікавити та залучити до цієї роботи більше дітей.

4. Вивчення рідної мови. Діти, відповідно до віку, повинні засвоювати доступні слова та поняття, що закріплюють екологічний зміст явищ, які їх оточують. Для цього необхідні нові книги для читання, підручники, посібники що відповідають сучасним вимогам і сприяють безперервності та наступності в екологічній освіті.

Немаловажливими засобами в процесі формування екологічної культури є інші різноманітні форми навчання. Це самостійне складання екологічних кросвордів з метою вивчення, пізнання і розуміння екологічних термінів та законів, підготовка екологічної інформації для постійного і систематичного ознайомлення з досягненнями вітчизняної та світової наук в області екології, ділові ігри, екологічні задачі, де молодь навчається вмінню та навичкам вироблення раціональних нестандартних рішень, написання рефератів та НДР, які передбачають самостійний експеримент і пошук, вміння аналізувати літературу і накопичений досвід, знаходити шляхи вирішення екологічних проблем та давати їм обґрунтування [2].

Зацікавити молодь екологічними проблемами можна зв'язавши здоров'я людини, його довголіття та стан навколишнього середовища даної місцевості, регіону.

Такі заходи підтримують зацікавленість до природи, сприяють ак-

тивній участі в організації та проведенні виставок, свят, акцій екологічного змісту, тобто формують екологічну культуру молоді.

Література

1. Кузнецова Т.В., Афанасьєва І.Ф. Формування екологічної культури студентів: проблема, задачі, шляхи вирішення. / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції . Умань. 24-25 березня 2005 р.
2. Проблемы и перспективы экологического образования в детском саду и начальной школе: Материалы V Российской конференции. Москва. 24-25 ноября 2003 р.
3. Ушинский К.Д. Педагогические сочинения. Т.5. – М.: Педагогика, 1988.

ПОЗИЦІЯ НЕНАСИЛЛЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ВЗАЄМОДІЇ

*Лісогоренко Г.О., Тарасевич Н.М.
Полтавський ДПУ імені В.Г.Короленка*

Педагогіку ненасилля відстоювали передові діячі освіти (Ж.-Ж. Руссо, Л.Толстой, К.Д.Ушинський, В.Сухомлинський, К. Роджерс ін.). Цей напрямок гуманістичної думки завжди йде як антипод авторитарній, імперативній педагогіці примусу і, набуваючи усе більшої популярності, стає пріоритетним у сучасній теорії і практиці [2]. Одночасно прагнення школи маніпулювати дитячою свідомістю прослідковується й сьогодні. Про це свідчать неконструктивні, авторитарні дії вчителів, низький рівень пізнавальної мотивації більшості учнів, приховане й відкрите небажання вчитися, безвідповідальність поведінки.

Особистість як надскладна система не підкорюється жорсткому управлінню ззовні [3, с.80]. Вона має захисні механізми протидії будь-якому насиллю, включаючи педагогічне як таке, що не відповідає її природній потребі у самостверженні. Головну роль у розвитку особистості відіграють не зовнішні, а внутрішні детермінанти, процеси саморегуляції і самоуправління. Розуміння суті ненасильства, толерантності у процесі виховання – складна річ бо навчати, виховувати – явища за соціальною сутністю – не спонтанні, а задані потребами суспільства, які дитина часто усвідомлює як насильство. Нескладно виявляти повагу, складніше – пред'явити вимоги в парадигмі ненасилля, які б вихованець сприймав як належне і не відчував тиску на собі. Педагогіка ненасилля не повинна усвідомлюватися як невтручання вчителя, як лише схвалення, як потурання. Залишається в силі позиція, висунута А.С.Макаренком: „Моїм головним принципом завжди було: якомога більше вимогливості до особистості й одночасно якомога більше поваги до неї”.

Характерні ознаки педагогіки ненасилля й примусу можна предста-